

УДК 373.2+373.3](082)
ББК 74.100+74.221я431
А-43

Рецензенти:

Миронова С. П., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи
Лабунець В. М., доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету
Бахмат Н. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти

Відповідальний секретар:

Каньоса Н. Г., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти

Редакційна колегія:

Бабюк Т. Й., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти

Каньоса Н. Г., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти

Пукас І. Л., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик дошкільної освіти

А-43 Актуальні проблеми наступності дошкільної і початкової освіти : збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра теорії та методик дошкільної освіти ; [відпов. секр. Н. Г. Каньоса]. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2023. 341 с.

ISBN 978-617-8105-13-6

У збірнику вміщено матеріали, які стали результатом науково-дослідницької та пошукової діяльності науковців, викладачів закладів вищої освіти, здобувачів вищої освіти, аспірантів, докторантів, вихователів закладів дошкільної освіти, учителів закладів загальної середньої освіти, спеціалізованих закладів освіти. Автори статей досліджують проблеми психолого-педагогічного супроводу освітньої діяльності дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в умовах воєнного стану; реалізації принципу наступності дошкільної та початкової освіти в практиці роботи закладів освіти; дидактико-методичного аспекту впровадження компетентнісного підходу в дошкільній та початковій освіті; наступності між дошкільною і початковою освітою в умовах інклюзії; професійної підготовки фахівців дошкільної та початкової освіти.

Збірник наукових праць адресовано науковцям, фахівцям у галузі професійної освіти, педагогам-практикам, здобувачам вищої освіти, усім, хто цікавиться сучасним станом розвитку педагогічної науки.

ISBN 978-617-8105-13-6

Рекомендовано до друку вченою радою
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Протокол № 5 від 27.04.2023 р.

УДК 373.2+373.3](082)
ББК 74.100+74.221я431

© Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023
© Автори статей, 2023

ЗМІСТ

Дмитро Бабюк, Алла Сероветник Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери	9
Тетяна Бабюк, Сергій Бабюк Технологія комплексного здійснення фізичного та екологічного виховання дітей дошкільного віку	13
Тетяна Бабюк Робота вихователя інклюзивної групи закладу дошкільної освіти	17
Наталія Бойчук Вплив фітбол-гімнастики на здоров'я дошкільників	21
Лілія Богдан, Олена Боровець Особливості застосування методу проєктів у початковій школі	23
Ганна Булак, Валентина Люх Сучасні підходи реалізації принципу наступності закладу дошкільної освіти та нової української школи в умовах сьогодення	26
Галина Ватаманюк Формування уявлень старших дошкільників про предметне довкілля крізь призму музейної педагогіки	30
Катерина Вергелес Психолого-педагогічний супровід дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану	37
Алла Волинчук, Тетяна Гуменюк Сучасний туризм як інноваційна форма оздоровлення дітей у закладі дошкільної освіти	42
Оксана Гаяш Гра як засіб наступності між дошкільним і початковим рівнями освіти дітей з інтелектуальними порушеннями	47
Олена Гнізділова, Оксана Вашак Використання педагогічних технологій у формуванні професійного іміджу майбутніх вихователів	52
Мар'яна Гордійчук Формування економічних уявлень у старших дошкільників засобами сюжетно-рольової гри	57
Ірина Горева Ігри в укритті для психологічного розвантаження дітей дошкільного віку	62
Валентина Гудзяк Педагогіка партнерства – якісно новий рівень взаємовідносин між учасниками освітнього процесу закладу дошкільної освіти в умовах НУШ	65

2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Київ : 2012.
3. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина». Київ, 2012.
4. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина». Київ, 2012.
- 5 Інтернет ресурс : http://okhtyrka-berizka.sumy.sch.in.ua/batjkivsjkij_vseobuch/vikonechko_instruktora_z_fizkuljuri/fitbol-gimnastika/ (Дата звернення 29.03.2022р.)

УДК 373.31

*Лілія Богдан,
здобувач вищої освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет
Олена Боровець,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет,
(Рівне, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглядається метод проєктів як спосіб реалізації компетентнісного підходу до організації навчання учнів початкових класів. Автори акцентують увагу на специфіці застосування методу проєктів у початковій школі, пов'язаних з віковими особливостями здобувачів молодшого шкільного віку.

Ключові слова: метод проєктів, проєктна діяльність, компетентнісний підхід, ключові компетентності, здобувачі початкової освіти.

Процеси реформування та модернізації системи початкової освіти в Україні пов'язані з реалізацією компетентнісного підходу до організації навчання молодших школярів. Учень початкової школи повинен не лише засвоїти певну систему знань, умінь, навичок, а оволодіти здатністю застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях, вирішувати проблеми, приймати рішення, навчатися упродовж життя. Традиційні форми та методи навчання не дозволяють виконати такі завдання ефективно та якісно, тому в сучасних умовах вагомим значенням набуває впровадження інновацій у класно-урочну систему, пошук нових форм, методів та прийомів організації навчання. Метод проєктів нині розглядається як дієвий та перспективний спосіб реалізації мети початкової освіти, формування ключових компетентностей молодших школярів [5]. Проєктна діяльність створює умови для творчого розвитку здобувачів освіти, забезпечує формування наскрізних навичок ХХІ століття.

У педагогічній теорії та практиці питання використання проєктної технології не є новим. Однак, організація проєктної діяльності частіше застосовувалася в навчанні учнів середньої та старшої школи, студентів ЗВО. Нині ж реформування початкової освіти, реалізація Концепції НУШ створюють умови для застосування методу проєктів під час навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів.

Проблемі застосування методу проєктів в освітньому процесі присвятили праці І. Артисюк, М. Голубенко, В. Вербицький, І. Ветрова, О. Ворожейкіна, О. Конратюк, Т. Лобас, Л. Паламарчук, О. Онопрієнко, С. Ящук та інші. Аналіз науково-методичної літератури, власний досвід дають підстави стверджувати, що ефективність методу проєктів в освітньому процесі початкової школи складно переоцінити, він відповідає вимогам сучасної парадигми шкільного навчання, коли центром освітнього процесу є дитина, її індивідуальність та неповторність.

Застосування методу проєктів передбачає наявність проблеми, вирішення якої потребує інтегрованих знань, високої активності школярів у процесі дослідницької діяльності. Результати роботи над проєктом повинні мати практичну, теоретичну, пізнавальну значущість.

Важливою ознакою проєктної діяльності є самостійність школяра. Працюючи над проєктом, діти повинні послуговуватися набутими знаннями з різних предметів, вміти їх інтегрувати, узагальнювати, абстрагуватися від другорядного, визначати головне. Також проєктне навчання розвиває вміння учнів спілкуватися, домовлятися, узгоджувати спільні рішення, розподіляти ролі і доручення, працювати в команді, презентувати результати діяльності. Під час роботи над проєктами діти розкривають свої здібності та потенційні можливості, вчать проявляти ініціативу, самостійність, відповідальність. Застосування методу проєктів у роботі з молодшими школярами має на меті розвиток пізнавальних умінь і навичок учнів, умінь орієнтуватися в інформаційному просторі, формування здатностей самостійно конструювати свої знання, вміння критично мислити.

Організуючи проєктну діяльність у початковій школі, педагог повинен враховувати вікові особливості здобувачів початкової освіти. Дитина молодшого шкільного віку володіє ще досить незначним життєвим досвідом, на що потрібно зважати, пропонуючи орієнтовну тематику та зміст проєктів. Проблема проєкту, яка пропонується молодшому школяреві, має бути знайомою і цікавою для нього. Рекомендується теми проєктів у початковій школі обирати близькі до змісту навчальних предметів. Учень має чітко уявляти не тільки завдання, що стоїть перед ним, а й шляхи його виконання [1, с. 69]. У початкових класах учні ще не достатньо володіють навичками самостійно працювати з науковою літературою, з інтернет-джерелами. Також часто виконання певних дослідів, експериментів молодшими школярами передбачає супровід дорослого.

Робота над груповими проєктами дозволяє здобувачам початкової освіти відчувати себе суб'єктами діяльності, ставить кожну дитину в позицію активного

учасника, дозволяє відчувати власну значущість. Це дозволяє створити в процесі навчання ситуацію успіху, психологічно сприятливий мікроклімат у класі, сприяє формуванню у дитини позитивної самооцінки. Отриманий емоційний заряд служить стимулом для подальших дій, відкриває горизонти творчості, формує активну життєву позицію. Можна з упевненістю сказати, що метод проєктів поєднує навчальну діяльність, у межах якої формуються базові знання, вміння та навички, з діяльністю творчою, дослідницькою, пов'язану з розвитком індивідуальних задатків учнів, їх пізнавальною активністю, здатністю вирішувати нестандартні завдання [3].

Учитель повинен пам'ятати не лише про вікові особливості молодшого школяра, але і про те, що кожна дитина володіє різним рівнем готовності до того чи іншого виду діяльності. Врахування індивідуальних можливостей та якостей особистості учнів допоможе уникати труднощів під час організації проєктної діяльності. Роль учителя під час застосування методу проєктів у початкових класах змінюється залежно від рівня готовності школярів до виконання проєкту та на різних етапах роботи над проєктом. Важливою залишається вимога організувати діяльність учнів, спонукати їх до активності та самостійності, підтримувати, консультувати, але не виконувати за них завдання.

Під час роботи над проєктами учні початкової школи можуть помилятися, обирати не зовсім раціональні способи вирішення завдань, однак вчитель має бути тактовним, підтримувати старання дітей, вчити їх координувати свої дії, узгоджено та злагоджено працювати в команді [4]. Учителеві, який використовує метод проєктів, важливо володіти мистецтвом комунікації, не нав'язувати власної думки, дати можливість дітям самим відчувати бажання дослідити й вивчити певне питання; вміти встановлювати та підтримувати в групі проєкту стійкий позитивний емоційний настрій; контролювати правильні відносини учнів під час групової взаємодії; сприяти рівноцінній участі членів групи у вирішенні поставлених завдань; психологічно й емоційно налаштувати робочу групу на позитивне розв'язання проблеми.

В епоху інформатизації всіх сфер життя людини важливу роль в організації проєктної діяльності молодших школярів відіграють засоби навчання, зокрема інформаційно-комунікаційні технології. Під час роботи над проєктами дітям варто запропонувати працювати не лише з традиційними джерелами інформації, але і з віртуальними бібліотеками, електронними базами даних тощо. Активне використання інформаційно-комунікаційних технологій наразі реалізує низку дидактичних можливостей: індивідуалізацію освітнього процесу, досягнення високого ступеня наочності, пошук необхідних ресурсів для занять через мережу Інтернет, здійснення проєктної діяльності, організацію зворотного зв'язку в процесі навчання тощо [2, с.75].

Проєктна діяльність дає змогу школярам комплексно вивчати об'єкти, процеси та явища навколишньої дійсності, апробувати різні види навчальної діяльності; розвивати пізнавальні навички та самостійність здобувачів початкової освіти; усвідомлювати практичну значущість знань і вміння їх

застосовувати у повсякденному житті; формувати критичне та творче мислення, розвивати здатність орієнтуватися в широкому інформаційному полі.

Отже, застосування методу проєктів відкриває можливості для реалізації компетентнісного підходу до організації процесу навчання в початковій школі, спрямоване на організацію активної пізнавальної діяльності учнів. Метод проєктів дозволяє наблизити освітній процес до потреб дітей, навчальний матеріал адаптувати до реальних життєвих ситуацій, робить навчання молодших школярів цікавим і змістовним, а процес набуття знань – захоплюючим та доступним, сприяє успішному формуванню ключових і предметних компетентностей здобувачів початкової освіти.

Список використаних джерел:

1. Боровець О., Приймак С. Проєктна діяльність у початковій школі: сутність та особливості організації. Професійний розвиток педагога. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний вчитель початкових класів: європейський вимір». Рівне, 2017. С. 68-70.

2. Косогова О. Метод проєктів у практиці сучасної школи. Харків: Ранок, 2011. 145 с.

3. Тягло О., Цимбал П. Проєктні технології: особливості впровадження у початковій школі. // Початкове навчання та виховання. Харків: Основа, 2008. № 19-21 (167-169). С. 7-11.

4. Хоружа Л. Проєктна культура вчителя: етичний компонент. // Шлях освіти. 2006. № 4. С. 11-15.

5. Яценко Н. Проєктна діяльність учнів як засіб компетентісно-спрямованого навчання. Запоріжжя: ТОВ «Світанок», 2014. 34 с.

УДК 372.3/4+373.29

*Ганна Булак,
вихователь, Хмельницький заклад
дошкільної освіти №50 «Лелеченька»
Валентина Люх,
вихователь, Хмельницький заклад
дошкільної освіти №50 «Лелеченька»
(Хмельницький, Україна)*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У статті розкриваються сучасні підходи реалізації принципу наступності закладу дошкільної освіти та Нової української школи в практиці роботи закладу дошкільної освіти №50 «Лелеченька» міста Хмельницького.